

Handreiking voorselectie van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal

Toetsingsadvies

22 februari 2007 / rapportnummer 1772-59

Toetsingsadvies over de Handreiking voorselectie van
(zand)winputten voor de berging van baggerspecie
en uiterwaardmateriaal

Advies over de Handreiking voor de voorselectie van (zand)winputten voor de berging
van baggerspecie en uiterwaardmateriaal,

uitgebracht aan Rijkswaterstaat, Dienst weg- en Waterbouwkunde door de Commissie
voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Handreiking voorselectie van (zand)winputten voor de berging
van baggerspecie en uiterwaardmateriaal,

de secretaris

drs. M. van Eck

de voorzitter

drs. L.H.J. Verheijen

Utrecht, 22 februari 2007

commissie voor de milieueffectrapportage

Rijkswaterstaat Zuid-Holland
Dienst Weg- en Waterbouwkunde
t.a.v. de heer E.J. de Boer
Postbus 5044
2600 GA Delft

uw kenmerk
AD/ejb/201106

uw brief
20 november 2006

ons kenmerk
1772-59/vE/gl

Onderwerp
Toetsingsadvies over de Handreiking voor
de voorselectie van (zand)winputten voor
de berging van baggerspecie en uiter-
waardmateriaal

Doorkiesnummer
(030) 234 76 25

Utrecht,
22 februari 2007

Geachte heer de Boer,

Met bovengenoemde brief stelde u namens de voorzitter van het Landelijke Bestuurlijk Overleg Water (LBOW) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over de Eindversie van de "Handreiking voor de voorselectie van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal" van 13 november 2006. Hierbij bied ik u het advies van de Commissie aan.

Waarom deze toetsing

Het behoort niet tot de wettelijke taak van de Commissie m.e.r. om een toetsingsadvies uit te brengen over een Handreiking zoals deze. De Commissie is echter toch op uw verzoek ingegaan. Het is de bedoeling dat de Handreiking in de komende tijd zal worden gebruikt voor het beoordelen van de geschiktheid van voormalige zandwinputten voor de berging van baggerspecie. Ook voor een eerste selectie van de meest geschikte putten uit een groep van mogelijke locaties zal de Handreiking als hulpmiddel worden ingezet. De Commissie zal met de uitkomsten van deze voorselectie van winputten geconfronteerd worden wanneer er milieueffectrapportages starten over de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal in dergelijke putten. Het zou dubbel werk zijn wanneer een werkgroep van de Commissie iedere keer opnieuw de Handreiking (als methode) in relatie tot de juistheid van de uitkomsten van de voorselectiefase zou moeten controleren. Verder ligt het beoordelen van een instrument dat ontwikkeld is om te zorgen dat milieu-informatie op een volwaardige manier kan meewegen in de besluitvorming, in het verlengde van de wettelijke taken van de Commissie.

Voor de volledigheid wijs ik u er wel op dat met het onderstaande advies niet kan worden getreden in de verantwoordelijkheid van de werkgroepen van de Commissie m.e.r. die worden ingesteld bij advisering over milieueffectrapportages over concrete projecten. De werkgroepen zullen over de inhoud van dit advies worden geïnformeerd, maar behouden het recht, al was het alleen al vanwege voortschrijdend inzicht, een eigen oordeel te vormen over deze materie.

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Toetsingsvragen

Bij uw eerste verzoek aan de Commissie om de Handreiking te toetsen heeft u een aantal vragen geformuleerd. De belangrijkste waren:

1. Is het beoordelingskader helder en inzichtelijk?
2. Is voldoende duidelijk beschreven hoe het kader moet worden toegepast?
3. Zijn de juiste criteriumgroepen en criteria opgenomen om de locaties te beoordelen en met elkaar te vergelijken?
4. Is het beoordelingskader eenvoudig genoeg om in korte tijd te kunnen invullen, terwijl er desondanks voldoende informatie beschikbaar komt voor een beoordeling of vergelijking van locaties?

1. Opzet van het toetsingskader

Het toetsingskader is naar het oordeel van de Commissie helder van opzet. Het bevat vele nuttige tips en verwijzingen voor het op de juiste wijze invullen van de gegevens in het bijgevoegde model van multicriteria analyse. De Handreiking als document geeft verder bruikbare achtergrondinformatie over het relevante vigerende beleid op het gebied van berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal.

2. Toepassingsbereik

In een eerdere versie vond de Commissie het toepassingsbereik van de Handreiking nog niet zo duidelijk aangegeven. Deze passages zijn in de eindversie echter sterk verbeterd. Het is nu duidelijk aangegeven dat de Handreiking gemaakt is voor een hele specifieke toepassing, namelijk:

- een voorselectie, c.q. een eerste beoordeling van locaties,
- uitsluitend wanneer het gaat om reeds bestaande voormalige zandwinputten,
- die niet verder worden opgevuld dan 5 meter onder wateroppervlak.

Hoe frequent de Handreiking, gezien deze beperkingen, in de praktijk zal worden gebruikt, zal in de toekomst moeten blijken. Het is wel duidelijk dat een breder toepassingsbereik zou leiden tot een veel ingewikkelder of 'grover' toetsingskader, zodat de gemaakte inperking van het toepassingsbereik de Commissie een verantwoorde keuze lijkt.

3. Opgenomen criteria

Bij het selecteren van criteria is goed rekening gehouden met de achtergrondliteratuur die over dit onderwerp beschikbaar was. Slechts in een relatief beperkt aantal gevallen bleek overigens in de praktijk een vergelijkbaar keuzevraagstuk aan de orde geweest te zijn. Hoewel de Commissie vooralsnog de indruk heeft dat de belangrijkste (milieu)aspecten en criteria in het toetsingskader zijn verwerkt, is enige voorzichtigheid geboden. Dat punt wordt hierna verder uitgewerkt.

4. Bruikbaarheid en detailniveau

Het invulmodel voor de multicriteria-analyse is eenvoudig van opzet en daarom naar verwachting (door een deskundige) relatief snel in te vullen, zeker met gebruikmaking van de tips die in de bijlage staan over de vindplaatsen van de benodigde gegevens. Terecht geeft de Handreiking aan dat het toetsingskader slechts een eerste grove zeef is die op mogelijke bergingslocaties wordt toegepast. Voor een echte geschiktheidsbeoordeling is meer locatiespecifieke informatie nodig, zeker over bijvoorbeeld de grondwatersituatie. Vanuit dat perspectief bezien, zou je je kunnen afvragen of voor een allereerste selectie ook een nog simpeler model geschikt was geweest. De praktijk moet dat uitwijzen. Omdat berging van baggerspecie maatschappelijk gevoelig ligt, is het belangrijk om steeds zorgvuldig te werk te gaan.

Kanttekeningen en aanbevelingen

In een eerder stadium heeft de Commissie al opmerkingen over een conceptversie (april 2006) van de Handreiking doorgegeven, die voor het merendeel in de eindversie zijn verwerkt. Bijvoorbeeld:

- De gevoeligheidsanalyse in de Handreiking is verder uitgebreid.
- Het meewegen van indirecte effecten via grondwater is uitgebreider ingevuld.
- Voorkomen is dat de scores voor grond- en oppervlaktewater elkaar zouden opheffen of zouden uitmonden in een (ongewenste) voorkeur voor inzijgingsituaties.
- Ook is gediscussieerd hoe wenselijk het is om te werken met uitsluitende criteria, bijvoorbeeld bij grondwaterbeschermings- of Natura 2000-gebieden.

Over de nu voorliggende eindversie van de Handreiking wil de Commissie nog de navolgende kanttekeningen en aanbevelingen meegeven.

1. Uitkomsten niet wetenschappelijk bewezen

De uitkomst van de evaluatie van de bergingslocaties wordt in hoge mate bepaald door de criteria die zijn gekozen en het relatieve gewicht dat daaraan is gegeven. De Handreiking geeft aan dat is aangesloten bij keuzen die daarover bij eerdere projecten zijn gemaakt. Dat is geen sluitende onderbouwing voor de 'juistheid' van die keuzes.

Het is haalbaar om tot een zekere mate van objectivering of overeenstemming te komen over de criteria en gewichttoekenning, maar een sluitende wetenschappelijke bewijsvoering zal altijd ontbreken. De uitkomsten van de afweging zullen dus een zeker subjectief element bevatten en mogen nooit als een absolute waarheid gaan gelden. Daarom is het positief dat de Handreiking ruimte bevat om ook zelf gewichten in te vullen. Het gegeven dat de Handreiking aanleiding zal geven tot een discussie over de te hanteren criteria en het gewicht ervan is een van de meerwaarden van het opgestelde instrument. De Commissie adviseert die discussie bij de toepassing ook steeds te voeren. Bij de toepassing van de Handreiking is het daarom belangrijk dat de gekozen gewichten worden toegelicht, c.q. onderbouwd.

2. Risico op 'onbedoelde' uitkomsten

De multicriteria analyse is relatief simpel gehouden: er vindt geen classificatie plaats en de gevoeligheidsanalyse is eenvoudig. Die keuze is gemaakt om het model snel, makkelijk en controleerbaar te kunnen invullen. De andere kant van de medaille is dat er daardoor een groter risico is op 'verkeerde, onbedoelde' uitkomsten.

Dit risico speelt met name wanneer verschillende typen beoordelingen in een eindscore worden samengevoegd, zoals bijvoorbeeld bij natuur. Daar wordt gekeken naar het percentage oeverbegroeiing (<25%, 25-50%, >50%), het bestaande gebruik voor recreatie of bedrijvigheid (ja/nee-score) en het tijdstip waarop een eventuele zandwinning is beëindigd (korter of langer dan 3 jaar terug). Met name wanneer antwoorden dicht bij de klassegrenzen liggen, kan een relatief geschikte locatie ongemerkt een slechtere score krijgen dan een minder geschikte locatie, terwijl achteraf niet direct te herleiden is waardoor dat komt.

Vandaar het pleidooi van de Commissie om de uitkomsten steeds kritisch te analyseren.

3. Grond- en oppervlaktewater

De wegging van de verspreiding van verontreiniging naar grondwater en oppervlaktewater blijft een moeilijk punt, ondanks de inmiddels aangebrachte verbeteringen. Verspreiding naar oppervlaktewater kan een beperkter (eco)toxicologisch risico vormen, mits er voldoende doorstroming en dus verdunning is. Het geldt zeker niet in algemene zin. Een nadere beschouwing van het de aspect grond- en oppervlaktewater zal dus in veel gevallen nodig blijken bij een goede locatieafweging.

4. Hoe belangrijk is cultuurhistorie?

De Commissie begrijpt niet waarom cultuurhistorie zo'n expliciete plek krijgt in de Handreiking. Aangezien de specie immers in reeds bestaande zandwinputten wordt gestort, is het niet geheel duidelijk welke risico's er voor archeologische vindplaatsen en aardkundige waarden aanwezig zijn, anders dan via het grondwater. Maar die laatste invloed wordt juist uitgesloten. Ook is niet duidelijk hoe het opvullen van een bestaande put onder water kan leiden tot het verloren gaan van landschappelijk / cultuurhistorisch waardevolle patronen anders dan via het grondwater.

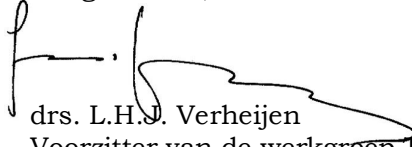
De belangrijkste aanbeveling is dan ook dat de toepassing van de Handreiking de eerste tijd goed gevolgd en geëvalueerd moet worden om zo tot een verdere optimalisatie te komen.

Er zal toch al een regelmatige actualisatie nodig zijn, gegeven het feit dat de wet en regelgeving in deze sector op dit moment sterk aan verandering onderhevig is.

Ter afsluiting van dit advies wil de Commissie haar waardering uitspreken voor het initiatief om deze Handreiking op te stellen. Het biedt initiatiefnemers en overheden een instrument dat vooral waardevol is om de gedachtevorming over de wenselijkheid van het opvullen van voormalige zandwinputten met baggerspecie te structureren. Het dient dan ook vooral te worden beschouwd en gebruikt als een belangrijk instrument in de communicatie over dit soort projecten.

De Commissie hoopt met haar advisering een constructieve bijdrage te hebben geleverd in de tot standkoming van de Handreiking. Zij blijft graag op de hoogte van de ervaringen met het gebruik ervan.

Hoogachtend,

drs. L.H.J. Verheijen
Voorzitter van de werkgroep Toetsing "Handreiking voor de voorselectie van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal"

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over de Handreiking voorselectie
van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie
en uiterwaardmateriaal

(bijlagen 1 t/m 2)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 november 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Commissie voor de m.e.r.
T.a.v. mw. M. van Eck
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	22 NOV. 2006
nummer	
dossier	1772 - gtm32
kopie naar :	VE gl

Contactpersoon
E.J. de Boer
Datum

20 november 2006

Ons kenmerk
AD/ejb/201106

Onderwerp

Handreiking voor de voorselectie van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal

Doorkiesnummer

015 - 2518 211

Bijlage(n)

rapport en cd-rom

Uw kenmerk

1772

Geachte mevrouw Van Eck,

Op 5 september 2006 heeft overleg met de commissie m.e.r plaatsgevonden over de concept Handreiking voor de voorselectie van (zand)winputten voor de berging van baggerspecie en uiterwaardmateriaal. Op basis van de uitkomsten van het gesprek hebben we de Handreiking op punten aangepast. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de punten die zijn aangepast. Aan de Handreiking wordt nog een voorwoord toegevoegd.

De Handreiking is op 26 oktober 2006 vastgesteld in het LBOW Cluster Waterbodems en daarmee definitief. Begin volgend jaar wordt de Handreiking aangeboden aan het LBOW.

Wij stellen het op prijs als de commissie een toetsingsadvies uitbrengt over de Handreiking.

Ik wil u alvast bedanken voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

E.J. de Boer
Projectleider

Dienst Weg- en Waterbouwkunde
Postbus 5044 2600 GA Delft
Van der Burgweg 1, Delft

Telefoon (015) 251 85 18

Fax 015 - 2518 555

E-mail e.j.dBoer@dww.rws.minvenw.nl

Internet <http://www.minvenw.nl/rws/dww/home/>

Bereikbaar vanaf NS-station Delft Centrum met buslijn 63 (halte Oudelaan).

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Zuid-Holland

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: niet regulier toetsingsadvies

Procedurele gegevens:

verzoek om advies: 20 november 2006

advies uitgebracht: 22 februari 2007

Bijzonderheden:

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft opdracht gegeven om een handreiking te maken, waarmee de geschiktheid van voormalige zandwinputten wordt bepaald voor het bergen van baggerspecie en uiterwaardmateriaal. Op verzoek van het ministerie heeft de Commissie voor de m.e.r. een toetsingsadvies over deze handreiking uitgebracht. De Commissie vindt het een zinvol initiatief. De handreiking is met name ook nuttig in het communicatietraject bij dit soort projecten. Zij adviseert de handreiking op gezette tijden te evalueren en actualiseren.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. A. Biesheuvel

drs. M.A. Elbers

ir. J. Taat

drs. L.J.H. Verheijen (voorzitter)

drs. K. Wardenaar

Secretaris van de werkgroep:

drs. M. van Eck

**Toetsingsadvies over de handreiking voorselectie van
(zand)winputten voor de berging van baggerspecie en
uiterwaardmateriaal**

Het Landelijke Bestuurlijk Overleg Water (LBOW) heeft opdracht gegeven om een handreiking op te stellen. Deze handreiking dient om voormalige zandwinputten te beoordelen op hun geschiktheid voor het bergen van baggerspecie. De Commissie voor de milieueffectrapportage is gevraagd een toetsingsadvies over de handreiking uit te brengen.

ISBN-10: 90-421-2020-7

ISBN-13: 978-90-421-2020-4